

*My Daily Life as a Pedagogue
Моето педагогическо ежедневие*

УЧИТЕЛЯТ – ЕТАЛОН ЗА ФОРМИРАНЕ НА ДЕТСКАТА ЛИЧНОСТ

Катя Коруджийска, Янка Маринкова
СОУ „Д-р Петър Берон“ – Пазарджик

Резюме. Личността на учителя, неговите постижения и потенциал зависят от способността му да общува с децата, родителите, колегите. Учителят трябва не само да натрупва знания и умения, но и да прави тренинг за развиването им. Той не само трябва да притежава нравствени качества, но и умение да ги предаде на учениците. Учениците са много наблюдателни и като малки подражават и копират поведението на възрастните – родители, учители. Ценностният образователен подход постоянно съпътства нашето педагогическо ежедневие, а учителят е този, който насочва, възпитава и моделира детската личност. Най-добрите учители са лидери, които показват на учениците какво трябва да е поведението им в различни ситуации в живота. Признават, когато нямат отговор. Извиняват се, когато това е необходимо, и уважават учениците си.

Keywords: teacher's personality, moral qualities

Педагогическата дейност се свързва с понятието мъдрост и е неразделна част от развитието на цивилизацията. Тя е свързана с обучението и образованието на детето. Педагогическата практика – възпитанието и обучението, се определят като изкуство поради творческия характер, който съдържат.

Възпитанието и обучението се зараждат с развитието на човешкото общество. Обществената функция на възпитанието е да подготви децата за живота на възрастните – да получат необходимите знания, умения и навици, да усвоят писаните и неписаните правила на социалното общуване.

Древногръцкият историк Плутарх е казал: „Ученикът не е съд, който трябва да бъде запълнен, а факел, който трябва да бъде запален“. Тук веднага възниква въпросът – какъв трябва да е добрият учител? Дали трябва да е строг и да спазва само своите професионални задължения? Дали трябва да е „приятел“, „добрият“, либералният учител в отношенията си с учениците? Или дали трябва да е комплексен образ от всички тези качества?

Думата учител сама по себе си носи огромно съдържание, в минали времена дори е била свещена. В настоящето това значение, за съжаление, е доста изместено. Доста учители смятат, че основната задача е предаване на образователно съдържание и спазване на учебния план.

Задачите на учителя са многостранни. Предаването на знания, разбира се, е основна задача, но далеч не най-важна. Днес много знания можем да си набавим и от други източници. Някак си основната роля на учителя остава на заден план или понякога съвсем отсъства, а именно – да повлиява социалното поведение на учениците, да въздейства за формиране и предаване на ценности, да подтиква учащите към самостоятелно мислене.

Всяка дейност на учителя изисква професионална компетентност, любов към децата, справедливост и обективност. Учителят трябва:

1. Да вярва във възможностите на своите ученици, да се опира на най-силните им страни и върху тях да гради педагогическото общуване.
2. При оценяването на разнообразните педагогически ситуации да подхожда творчески, с педагогически такт и самообладание.
3. Да притежава богата емоционална култура. В общуването си с учениците да ги предразполага и приобщава към значими цели.
4. Да стимулира доброто у тях, да забелязва и поощрява и най-незначителните постижения в поведението на децата.
5. Да проявява доверие и съпричастност към техните болки и радости.
6. Да бъде личност, към която младежите и децата изпитват доверие, да може да подкрепя възпитаниците си при лични и училищни проблеми и да оказва педагогическа помощ.
7. Да дава и да прави диагнози при проблеми в ученето или при тежки смущения в поведението.
8. Да разговаря с родителите и да търси и намира решение за училищни проблеми.
9. Да участва в конференции и семинари, да се усъвършенства, самият той непрекъснато да учи нови неща и да бъде в крак с най-новите тенденции по света.

Учителят несъмнено се превръща в един от най-важните хора в живота на детето. На него се пада трудната задача да го изгради като личност, да го социализира, образова, да го предразполага към работа. Да не забравяме обаче, че освен всичко това един ефективен учител трябва да бъде модел за подражание.

Децата са динамична система. Любовта към тях предполага добро познаване на детската индивидуалност, проява на внимание към личностното формиране, ясна представа за най-доброто у всяко дете, бърза реакция към възникващите промени в развитието и откриването на най-адекватни пътища за въздействие. Съпричастни сме към душевните вълнения и пориви на децата и откликваме на техните намерения и надежди. Може да се каже, че приемаме своите ученици като свои деца.

За да бъдем обективни и справедливи към учениците, още в началото на годината определяме правила на класа и наказания за този, който не ги

спазва. Учениците често проявяват агресия в стремежа си за лидерство, в игрите или просто да привлекат внимание. Тази агресия има своите корени, понякога те са просто едни изплашени млади хора, които са преживели доста тежки моменти за възрастта си. Целта на учителя-психолог е да помогне на тези наранени души да се отърсят от страха и стреса. Спокойствието и разбирането е ключът към разбирането на агресията у учениците.

Още от първи клас ние внушаваме на нашите ученици, че трябва да показват своите знания и умения, включвайки се в различни състезания. По този начин те сами установяват степента на усвоеност на знанията и стават по-уверени, горди с постиженията си. Засилва се стремежът за повече знания. Съпричастни сме към техните чувства и емоции, съчувстваме им, когато са се провалили. Радваме се, когато учениците показват най-доброто от себе си, и се гордеем с тях. Това е най-високата оценка на нашата работа.

Всеки учител трябва да притежава богата емоционална култура. Децата ни имат доверие, очакват да ги подкрепяме при лични и училищни проблеми и да им оказваме педагогическа помощ. Това, което спомага за намаляване на напрежението между учителя, като авторитет, и неговите ученици, е чувството за хумор. То разведрява атмосферата, а невинният ентусиазъм на учениците ни поддържа млади и ни припомня да се усмихваме дори в най-тежките моменти. Най-голямото предизвикателство за нас е, че трябва да играем различни роли за различните хора, с които общуваме в рамките на един ден, и едновременно с това да останем верни на собствената си същност. Надявам се, че успяваме.

В начален етап на обучение учителят се изявява не само като носител на знания и умения за децата, а и като обект на подражание по отношение на нравствените и духовните ценности, които притежава. Често малките ученици в свободното си време играят на учители и показват най-често използваните от нас думи и действия. Ако учителят обръща внимание на тези игри, той би могъл да открие грешки, които е допуснал в определени ситуации. Децата попиват всичко от учителя, особено що се отнася до норми на поведение. Често учители от по-горен етап са ни казвали, че учениците приличат на началните си учители. Но ученикът никога няма да надмине учителя си, ако вижда в него само образец, а не съперник. Ние си позволяваме да бъдем приятели, наставници, съветници, без да се опитваме да вземаме решения вместо тях. Това са най-трудните моменти на изпитание не само на учителските, а и на човешките способности.

Все повече родители се доверяват на учителя по отношение на възпитанието на своите деца. Учителят прекарва повече време с тях, отколкото родителите. Притиснати от ежедневни грижи, родителите нямат време и сили да възпитават децата си. В такива моменти учителите са тези, които намират най-подходящия начин не само да предадат своите знания, но и да покажат на

своите ученици пътя към непреходните нравствени ценности, възпитавайки ги като добри човеци. За да бъде убедителен, самият учител трябва да притежава необходимите качества, за да ги предаде и на учениците си.

1. Да обича родината и родния край – чрез многобройни екскурзии до исторически забележителности в страната и родния край.

2. Да поощрява учениците да търсят и обогатяват знанията си и общата си култура – влизане в роли на възрастни при игрите в ПИГ, различни образователни игри в заниманията по интереси.

3. Да обича и пази уникалната ни природа – чрез участие в конкурси, разходки сред природата (паркове, походи в планините и др.), участие в инициативата „Да изчистим България за един ден“, празник за Деня на Земята, лагер през лятната ваканция.

4. Да помага и да подкрепя учениците в учебната дейност и в игрите.

5. Да обича, почита и пази традициите и обичаите, съхранили ни като българи – празнуване на празници.

Учителят трябва да споделя своите принципи и убеждения с учениците си, но без да ги налага или да настоява учениците да се съгласяват с тях. Понякога тези ценности могат да се използват като средство за постигане на по-високи цели. Учениците могат сами да изберат към кои ценности да се придържат, докато израстват като личности.

Учителят трябва да се стреми към това, да подтикне своите ученици да бъдат любознателни през целия си живот, да мислят критично – за себе си и за света. Една от задачите на учителя е да съумее да формира и укрепи такъв критически реализъм у ученика, което в никакъв случай не означава да бъде прекалено критичен и строг.

Учителят трябва да има сили да оцелява, да се чувства значим и необходим. Отношението на учениците към своя учител е отражение на самия него като човек, специалист и ролята, която е изиграл във формирането им като индивиди. Учителството е не просто професия, а състояние на духа.

- Посредственият учител казва.
- Добрият учител обяснява.
- Изключителният учител демонстрира.
- Великият учител вдъхновява.

ЛИТЕРАТУРА

Василева, Е. (2009). *Духовно-нравственото израстване на малкия ученик*. София: Фараго.

Василева, Е. (2007). *Детето в началното училище*. София: Фараго.

Василева, Е. (2004). *Урокът в началното училище*. София: „Свят 2001“.

THE TEACHER – A STANDARD IN THE FORMATION OF A CHILD’S PERSONALITY

Abstract. A teacher’s personality, his achievements and potential depend on his ability to communicate with children, parents, colleagues. The teacher must not only accumulate knowledge and skills but also to train, to develop them. He must not only possess moral qualities, but the ability to deliver them to the students. The students are very attentive and when they are young they emulate and imitate the behavior of adults - parents, teachers. An approach based on values accompanies our educational routine, and the teacher is the one who directs, brings up and shapes a child’s personality. The best teachers are leaders who show students how they need to behave in various situations in life. Admit when they have no answer. Apologize when necessary and respect their students.

✉ **Mrs. Katya Korudjiiska**
Mrs. Yanka Marinkova
Secondary school „Dr Petar Beron”
Pazardjik, Bulgaria
E-mail: kstefanova1964@abv.bg